

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יחסין

סילוקו של רב ששמועותיו רעות

תיק ממונות מס' 2308-עד

נושא הדיון

הופיעו בבית הדין שלושה עדים על מעשים אסורים שעושה הרב מ' שמכהן כרב קהילה. הם בקשו לקבל עדותם שלא בפני הרב מ' פן יבולע להם ולמשפחתם על ידו או ע"י אנשי שלומו. בית הדין החליט שבנידון זה, לאחר שמי' סרב להופיע לבית הדין לברר כשרותו, ניתן לקבל העדות שלא בפניו.

פסק דין

לאור העדויות שנשמעו בבית הדין נתן בית הדין צו האוסר על מ' לכהן כרב בישראל, עד שיברר כשרותו בבית דין מוסמך.

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד (-) דוד יהושע קניג (-) נפתלי צבי מרמורשטיין

השאלות לדיון

- האם יש תקדימים בספרי הפוסקים להעביר רב עבריין מתפקידו.
- האם חובתו של בית הדין להזדקק לדון בענין.
- האם אפשר לקבל עדים שלא בפניו ולדונו שלא בפניו.

תשובה

א. עיי ריטב"א מכות יג א שכל מי שמינוהו צאס מינוי ושררה אין מסלקים אותו ממנה אלא בטענה

שעבר עצירה. ועיי' שו"ת הרד"ך בית יח חדר יא ויב שמי שנתמנה להיות רב ודיין אין מורידים אותו ממשרתו כל זמן שלא עשה דבר שלא כהוגן. וכשהעצירו אותו מחמת עצירה שוב אינו חוזר לשררתו לעולם, כמו שפסק המג"א סי' קנג ס"ק מט. ועיי' שו"ת חת"ם חו"מ סי' קסב וסי' קלא ואבהע"ז ח"ב סי' סד וסי' לד, וכהנה תשובות רבות. ועיי"ש בחו"מ סי' קס שרצ שהעידו עליו שנתן שוחד פסול הוא להיות רב כלל עד שישוב בתשובה על זה ואפילו אם יהיה ראוי לכך. ועיי' שו"ת חת"ם או"ח סי' יא להעציר בעל תפילה מכהונתו על סמך עדויות נפרדות שהעידו שני עדים, האחד כי הוא גנב, והשני כי הוא שכור ובעל שתי נשים, מנאף ואינו מתפלל בצבור, שבמקרים כאלו מלרפים את העדויות לעדות אחת ומסלקים אותו מכהונתו. ועיי' בשו"ת שם סי' מא וחו"מ סי' רז שאין להביא עדים מאנשי אותה העיר אם באו להעצירו מהתמנותו, דהו"ל כבני עיר המעידין על ס"ת שלהם.

ולהצדיל, ראה בג"ץ 103196 שאין מעמידין פרנס על ליצור כזה שעבר עצירה פלילית חמורה, "כילד יוכל לדרוש מזולתו את שלא דרש מעלמו? ואם לא ישמש דוגמא ומופת, אם לא יוכל לדרוש מהסריס למרותו את שאין הוא דורש מעלמו, ומדוע יישאו קהל וקהילה בעונו של מנהיגם ורע להם?"
ב. מבואר בשו"ת הריטב"א סי' קלא שהדיין יכול לדון בכיוצא בו בלא מתרעם כי הוא אציהם של ליצור, וחייב לתקן זה כמו שחייב לתקן מכשולות הדרכים, בשקלים פ"א מ"א, וכיוצא בהם שלא יזקו בני אדם. וכ"כ בשו"ת חת"ם חו"מ סי' קעז אות ג.

ושאלתי את מרן הגר"ש אלישיב ז"ל (ציוס ב שבט תשס"ז) האם להזדקק לתביעה מעין זו, והשיב שראוי להזדקק לתביעה זו ולאסור לשאלו בדבר הלכה ומלידתן לו במה להשמיע את הגיגיו הפסולים.
ג. מדברי המחירי צ"ק קיב ב שבענין איסורים מקבלין עדים שלא בפני בע"ד, שזכות הוא לו להפריש מאיסור. ואפילו היה נראה לדיין שיש שם לד רמאות לא יקל בדבר. וכ"כ בחידושי הריטב"א קדושין כז ב שכל ישראל ערבין זה לזה ומחייבי לאפרושי מאיסורא ובעלי דבר חשיבי. וכ"כ בתשצ"ן ח"ב סי' יט, ובשו"ת הרשב"ש סי' מו בשם הרמב"ן, ושו"ת הרדב"ז סי' ע. ופסקו האחרונים שבאיסורים מקבלים עדות שלא בפני בע"ד גם באופן שהנתבע יודע ומכחיש, עיי' דברי ריבות סי' ה, וטוב"ק אבהע"ז סי' עב, ושו"ת רעק"א סי' לט, ושו"ת הרמ"ז סי' יא, והשיב משה או"ח סי' ד, ופד"ר כרך ב עמ' 18. עוד ליטט התובע משו"ת הריטב"א סי' קלא שהדיין יכול לדון בכיוצא בו בלא מתרעם כי הוא אציהם של ליצור, וחייב לתקן זה כמו שחייב לתקן מכשולות הדרכים, בשקלים פ"א מ"א, וכיוצא בהם שלא יזקו בני אדם. וכ"כ בשו"ת חת"ם חו"מ סי' קעז אות ג, וכן הורו הלכה למעשה בפד"ר כרך ב עמ' 18.